

B é t s.

Laxenburgból értjük, hogy igen jól múlatják ottan magokat a' Felségek, és Méltóságok. — Mindjárt a' Palota előtt érik a' kies kertet, melly nem függ ugyan a' levegőben, mint hajdan a' *Semiramis'* kertje; de a' mellynek gyönyörűségei magokra függesztetik a' sétálóknak szemeiket, füleiket, 's egyéb érzékenységeiket. Távolyabb esik a' Palotától egy árnyékos erdő, mellyben hajókázható, 's jó ízű halaival kínálkozó folyó viz tsergedez. Alkalmas nagyságú halat fogott ebben közelébb *Ferentz Főhertzeg*, mellynek igen örültek a' Tsászárné, és Főhertzegné; küldöttek mindjárt a' konyhába, 's meg izenték a' szakácsoknak, hogy főzzék és süssék. Alkonyodás tájján ki kotsiznak ő Felségek, 's velek együtt az Uraságok egy tágas térségű sík mezőre, holott is a' repülő madarakat, sólyom-madarak által el fogatják. Vissza térvén estvéli 8 órakor, mennek a' Palotában lévő Teátromba, melly már akkor dugva teli vagyon; mivel minden tisztességes ruhájú Embernek szabad ingyen bé menni. Tsak felét jádzák a' darabnak egy nap a' Játékosok; a' más felét más napra haggyák.

A' múlt Pénteken délben hozták ide, azon két *Prusszusokat*, kiknek *Kassán* lett el-fogattatásokat említettük vólt a' minapában.

Brájlától nem messzire fekvő *Tellamitzá* nevű helységből, ezeket írja egy, Seregünkbeli érdemes Tiszt Ur: „A' *Barkó* Regementjéhez, siető parantsolat érkezett, hogy adja fel, mennyi tereh hordozó lovakra, 's azok mellé meg kívántató szolgákra legyen szüksége. A' szállító szekerekre vigyázó Tiszt is parantsolatot vett, az említett szekereknek készen tartása eránt, hogy első parantsolatra mindjárt el lehessen mostani helyéről költözni a' Regementnek. A' táborba szállás eránt jött parantsolat is vissza vétetett. Ezen rendeléseknek okát nem tudhatjuk.“

U u

Magyar

Magyar Ország.

Körmöztzbányáról, Májusnak 14-dikén.

„Azon jeles igyekezet, mellyel az Urak a' Magyar Nyelvnek nem tsak terjesztésében szinte az irigységig fáradoznak, hanem a' Hazafiakat is annak gyarapítására serkenetik, nem kis ösztönül szolgált a' mi érdemes Tanítóinknak, kik közzül el-halgtatván azokat, kik nagy szorgalommal Haza-Nyelvöknek tanulásához fogtak; tsak egyedül az Ékes-Szóllás' rendes Tanítójának, T. *Beke Márton* Úrnak említem ritka példájú fáradozásit, ki, minthogy maga is Magyar Nemes Atyáktól vette származását, arra vetette nemes gondolatit, hogy a' reá bízott tanuló Ifjakat ne tsak azokra oktassa, mellyek a' Felsőségtől eleibe vagynak szabva; hanem, látván Hazánk' Nyelvének minden órán való szükséges vóltát, olly buzgó lélekkel fogott annak tanításához, hogy még azon tanuló Ifjak is, kik eddig tsak hírét hallották a' Magyar Nyelvnek, ma holnap segedelmet hajthatnak e' részben is Magyar édes Hazánk'nak. — De hogy szembe tűnő bizonyosságát is mutassam e' nagy igyekezetű érdemes Hazánk'fia' buzgóságának; tsak a' minapi Beszédét, mellyel serkengeti vala tanuló Ifjait, közlöm mostanság az Urakkal:

Hazám' Tsemetéi, kedves tanuló Ifjaim!

Látom, látom, melly nagy nyughatatlanság bírja szíveiteket, valahányfőz e' közönséges helyre jövök, a' Hazai Nyelvnek oktatására, és mintegy magamban érzem ortzáitokon ki-ütő örömeiteket, mellyel e' ditső Nemzetünknek anyai Nyelvét tanulni óhajtyátok. Es éppen ez az oka, hogy magam is mindég vigabb, és vigabb ábrázattal sietek közitekbe. Nem szükség ugyan, hogy gyakor beszédemmel serkengezzem különben is nagyon igyekező Izándékaitokat, szinte
tsak

tsak azt akarom rövid intésemmel sziveitekre kötni, hogy a' Magyar Nyelvnek előtökbe szabott reguláit ne tsak meg tanulni igyekezzetek; hanem úgy tanúlljátok meg azokat, hogy valaha nem tsak magatoknak, de főképpen édes Hazátoknak jövendő hasznára fordíthassátok: annyival inkább, minthogy ezt meg kívánnyá tőletek édes Hazátok.

Am, hogy ha minden Nemzet köteles arra, hogy maga anyai Nyelvét, Hazájának nagyobb virágzása végett gyarapítsa; mennyivel inkább tartoztok ti olly Hazának Nyelvét meg tanulni, melly az életnek minden javaiban részesít benneteket, és olly egy Nyelvet tanulni, melly nem tsak Hazátoknak fényességét, hanem minden órán nevetek' örök ditsősségének, és, ha nem vagyok rossz jövendő, ma hól nap a' jó életnek alkalmasabb úttyára siettet benneteket?

Ez indította mindenkor a' józanabb Nemzeteket arra, hogy anyai Nyelveket betűletben tartanák. Erre néztek *Frantzia Országának* Lakosai, erre ama' híres *Anglusok*, és hogy el halgassak egyéb pallérozott Nemzeteket, erre fordították nem rég' a' *Németek* is tellyes minden iparkodásokat, 's íme! melly nagyra vitték Hazájok' ditső fényességét? — Azért is ritka hely, ritka város az említett Tartományokban, mellynek szín Népét tulajdon maga nyelvén ékesen szólani tsudálva ne tsudálnánk. Szemek előtt hordozták tudni illik, 's most is hordozzák azon Nemzetek ama' *Bölsnek* intését, ki, hogy szívekre kösse Polgár Társainak leg főbb kötelességeket, ímígyen szólá: *A' ki szereti Hazáját, szeresse Haza-Nyelvét.*

De azt mondgya talán itt egy valaki: Meg nyugszom szavaidon, Uram! de jusson eszedbe mindazonáltal, hogy rövid az idő, 's nagyon is tsekély, mellyet ezen tágas Nyelvnek meg tanulására olly fok oskolai foglalatosságink közt

U u 2

fzen-

fzentelhetnénk? Való ugyan, drága jó Iffjú! hogy rövid az idő, a' tudomány pedig messze terjed, melyre törekedtek; de mit nem vihet rövid idő alatt is véghez az ember, ha egy kis szorgalmatosság járul igyekezetéhez; tudván azt, hogy az elő-menetel nem az idő' hosszaságának, hanem a' serénységnek gyümöltse? — Ne mellőzzük el tehát kötelességünket, mellynek teljesítésére annyira le' tsatol bennünket születésünk' állapottya.

Két dolog emeli nagyra hírét nevét minden Nemzetnek, úgymint: *A' bátor szívhez kötött erős kar, és az ékesen szóló nyelvnek messze terjedt hathatósága*: az elsőt meg adgya a' *Magyaroknak* széles mind a' Világ; és ha a' másodikat hozzá köttyük: vallyon, nem szólhatunk e' mi is olly bátran, mint hajdan a' *Frantziák*, ama' késedelmes *Fábiusnak* szólottanak a' *Kluszínusok* mezején?

Kövessük tehát el kezdett útunkat, jó Iffjak! 's ne szenvedgyük egy szempillantásig is, hogy alább valók legyünk egyéb Nemzeteknél. Ha elmélködására *Europának* idegen nyelven tudtuk szorúltság' idején folytatni ügyünket: mire nem mehetünk vallyon, ha mi azokat Hazánk' édes nyelvén fogjuk igazgatni: Valóban mi, tsak szorgos kezekkel fogjunk a' dologhoz, azok leszünk ma holnap, kik *Europának* leg híresebb Nemzeteivel az elsőségért szembe álhatunk.

A' Magyar Nyelv nem olly nehéz, mint közönségesen itélnek némellyek felöle: sőt gyönyörködtető, és szeliden hangzó annyira, hogy tsak azzal nem szertetteti meg magát, a' ki azt vagy nem érti, vagy tsupán tsak ellensége. — Hasznos is, és felettébb szükséges, hogy annak meg-tanulásában foglalatoskodgyunk; mert küszöbünkben áll az idő, mellyben a' nélkül tulajdon Hazánkban jövevények, vagy éppen számkivettettek leszünk. Am ez lézen ez után ezköze
jö-

jövendő boldogulásunknak, és, ha nem tsal meg reménységem, ez nyittya meg előttünk ama' tágos útat, mellyen minden botlás nélkül a' várandó ditsősségnek 's bódogságnak fényes Templomába juthatunk. Ide tehát tellyes igyekezettel, jó Iffjak! szedgyétek ölzve Haza-Nyelvünk' meg tanulására minden erőtoket, és tudgyátok meg, hogy el veszett töletek minden azon idő, mellyet a' Magyar Nyelvnek meg tanulásában nem helyhez-tettek, holott helyheztethetnétek: En azonban az Egeket fogom kérésimmal úntatni, hogy azoknak Úra, reátok szállítsa nyelv-tanuló mennyei ajándékát, és olly tüzet rakjon szivetek alá, melly éjjel nappal Hazátok' gyenge ízeretetére, és ebből származó Haza nyelvetek' tanulásának buzgóságára élleszen, gyújtson, gerjesszen benneteket; Nekem pedig erőt adgyon arra elegendőt, hogy a' melly szíves indulattal el kezdtem Hazánk' édes Nyelvét ajakitokra rakogatni, azon indulattal végét is érjem fel vett munkámnak. Ne is engedje azonban isteni ereje el érnünk valaha, hogy bőven adakozó Hazánk vagy háláadatlanságunkat szemünkre vethesse, vagy tsak mondhasza is valaha, hogy hasztalan fogadott, hasztalan hordozott kebelében bennünket. Sőt engedgye Szent Felsége hogy hasznát munkálódhassuk mindenkor Hazánk-nak. És ezt ha el érem; el értem tárgyát nyughatatlan kívánságomnak! El mondám."

Ezen érdemes jó Hazánkfia, *Eckartzhausen moralische Erzählungen*, az az: *Eckartzhausennek erköltsi Beszélgetéseit*; és ugyan azon Tudósnak *Beleidigte Rechten der Menschheit*, vagy is a' meg sértődött Emberiségnek védelmét két részben tiszta magyarsággal minden órán nyomtatás alá fogja adni. Ezek felett igéri, hogy ama' ditsértt *Villaume praktisches Handbuch für Lehrer in Bürger- und Landschulen* nevezetű könyvnek fordításához fog kezdeni, mihelyest a' tanuló Iffjaknak szá-mokra magyarul készültt *Keresztény Anyaszent-egy-*

egyháznak Történeteit tiszttára le írhattya. Any-nyival pedig örömeztőbb fog ezen könyvnek fordításához, minthogy már jó nagy részét ennek előtte ki szedegette, és jó Baráttjainak kérésekre magyarra fordította.“

Körmözt-Bánya tartja kebelében ama' nevezetes Gyarapítóját Nemzeti Litteraturánknak Tiszt. *Simai Krisztof* Urat is, ki is, a' maga közönséges tanítói hivatalának szorgalmatos folytatásától meg maradott üres óráit most sem szün meg, hafznos Magyar Játékoknak ki - dolgozásokra fordítani. Két új Darabok vagynak közelébb nálla készen kéz - írásban. Az egyik, *Gyapai Márton*; a' második pedig, *Zugori, telhetetlen fösvény Ember* nevezetű. Az első, eredeti munka; a' másik, ama' hies Frantzia Költő (Poëta) *Moliere* után készültt. — Annýival nagyobb bátorsággal ajánljuk ezen meg nevezett két Daraboknak ügyöket, Hazánk' nagy lelkű Fiainak és Leányainak pártfogásokba: mivelhogy olly Szerzőtől származtak, a' kinek hasonló szép három Munkái — úgymint: a' *Mesterséges Ravaszság: Váratlan Vendég*; és *Igaz Házi* — esmeretesek már külömben is a' Hazában. — Az első, néhány esztendővel jádzották vólt már ez előtt az *Enyedi Reform. Kollégyiomban, Gyöngyösön, Baján, Kalotsán, 's Nagy-Károlyban*; 1785-ben, mind a' *Pesti*, mind a' *Budai* közönséges játéknéző helyeken; 1789 ben pedig a' *Pesti* pap-nevelő Házban is (Seminarium). Nyomtatásban is vagy on. — A' *Váratlan Vendég*, a' *Magyar Museum-ban* adatott ki. — Az *Igaz Házi*, közönségesen el jádzották új Nemzeti Jádzóink az el múlt esztendőben, a' *Budai* közönséges Játék - Szinben.

Szándékozott vólna Tiszt. *Simai Krisztof* Úr, (úgy szintén Tiszt. *Versegi Ferentz* Úr) *Kotzebuenek, Fiúi szeretetből lett úton álló Tolvaj* tizimű Darabját is Magyarra fordítani; de mivel annak,

a'

a' *Bétsi* Teátromban való többszöri jádzását meg tiltotta ő Felsége: kénteleníttetett le tenni szándékáról. — Nem múlathatjuk el itten említeni, hogy mind Tiszt. *Simai*, mind Tiszt. *Benke* Urak, az úgy neveztetett *Piárista* Szerzetből valók. — Vagynak ezen hasznos, és méltán tisztelendő Szerzetnek sok más Tagjai is ez úttal kedves Hazánkban, kiknek *Piáristai* nevezetjeket, a' *Hazai Szeretettől* lehet származtatni — *quod pii sint in Patriam*.

Szegedről, Májusnak 16-dikán.

„Az Allföldiek is meg tudják azt tselekedetekkel mutatni, hogy ők is valóságos, és igaz Magyarok; és hogy a' Haza' boldogulását nem tsak puszta és sovány kívánsággal szándékoznak elő mozdítani: hanem minden tehetségekkel arra törekednek, hogy a' mit még tsak reménylenek talám némellyek, ők azt valósággal végbe is vigyék — hogy mentől hamarébb oda juthassanak, a' hová minden józanúl gondolkodó, és Hazája' boldogságát igazán óhajtó Magyar iparkodik. Tudni illik Nemes Szabad Királyi *Szeged* Városának érdemes Tanáttsa, a' múlt hónapnak 22-dik napján tartott ülésében, más több Nemes Vármegyéknek is, leg közelebb pedig Nemes *Tsongrád* Vármegyének (melly még azon hónapnak 7-dik napján tartott Közöséges Ülésében bé fogadta a' Magyar Nyelvet) példája ként elvégezte, hogy minden Jegyző - Könyveit Nemzeti Magyar Nyelvünkön írja; 's minden értekezéseket is (a' mennyire tsak még most, másokra való nézve lehetséges) azon tegyen. Melly dolognak kívántt végre-hajtásában való szorgalmatos igyekezetek a' Fő - és All-Notárius, úgymint: *Szekeres Mihály*, és *Virág Péter* Uraknak abban leg inkább ki tettzik, hogy a' Deák szóknak Magyarra való helyes által-fordítgatása alkalmas-
tof-

toflágával mindúntalan szemeik előtt tartják *Horá-tziusnak* ezen törvényét :

*Fingere cinctutis non exaudita Cetegis
Contingat; dabiturque licentia. Et nova
Habebunt verba fidem: si parce detorta
(Hunnico) — fonte cadant.*

Ezen szerentsés változást úgy irom az érde-mes Uraknak, mint Újságot. Adja Isten, hogy egész Magyar Hazánkban mennél hamarább hasz-nos Ósággá válhasson. “

Darányból, Somogy Vármegyéből.

„Nállunk, nagyon kezdett vólt Apr. 27-dikén betegedni a' marha. — Ezen betegségnek, és an-nak szerentsés orvosoltatása' módjának elő-adását olly bizodalommal közöllyük az Urakkal, hogy azt, más kedves Hazánkfiainak hasznokra is kö-zönségessé fogják tenni betses Munkájokban; mellyet hogy tselekedjenek, kérjük is hazai sze-retetekre.

(*Mi, nem tsak örvendetes készséggel tellye-sítjük ezen kívánatos kérést; hanem köszönnük is: és ezen alkalmatossággal meg újítjuk azon únszo-lásunkat, mellyet már nem egy ízben tettünk vólt, tudni illik, hogy minden köz haszonra tze-lozó elő-adásokat, útasításokat, avagy oktatáso-kat, és akámelly névvel nevezendő szükséges, hasz-nos, vagy gyönyörködtető jelentéseket tartózkodás nélkül küldhetnek hozzánk kedves Hazánkfiái; 's tellyes meg győződéssel lehetnek, hogy Nemzetünk-nek javát tárgyazó kívánságok, általunk tze'llyát érheti.)*

Gróf Szétsényi Ferentz ö Kegyelmessége' udvari Orvosának, Kis Urnak vizsgálásai által bizonyossá tétetett, hogy a' mostani *Darányi* marha -veszély, a' harmadik gyomornak hibájá-tól vagyon: az az, a' száz rétű patzalnak rétei között öszve verődött régi enyves eledeltől, a' melly, sokáig való ott maradása alatt meg tsipő-söd.

södvén, meg vesztegeti a' száz rétű patzalnak leveleit; későbbre öfzve lyuggattya, 's meg rothasztja. Ezen levelek pedig, azok a' szükséges részek, mellyek az ő fok bimbótskáik által a' tápláló nedvességet bé szívják, és a' test' nevelésére bé vífzik a' vérbe.

A' gyomor' ezen hibájának oka lehetett: a' téli rossz tartás; a' posványos, vagy zavaros víz; a' sónak, és a' szalmával való tartáshoz szükségesen meg kívántató tiszta víznek fogyatkozása.

Leg nagyobb orvossága ezen nyavalyának: a' tavaszi friss füvezés; mert ez által fel olvasztódhatik az említett öfzve verődött eledel, vagy inkább sár. Ezen okból hasznos lehet a' betegnek fosása. De a' tsak víz higságú fosás keveset ér, mert ez jele annak, hogy a' gyomor' levelei közzül fel nem olvasztódott a' sár. — Hogy némelleyek vért is fosnak, oka az, hogy az, a' mi fel olvadt, igen tsipös; eszi 's rágja a' béleket. A' béleket bé lepő takony az, a' mit rossz nevezettel faggyúnak hívnak. Az embereken lévő vér-hashoz hasonló az efféle betegségek a' marháknak.

Hogy ha első napokban ki nem tisztúlnak a' beteg marhák: addig, míg talám későbbre tisztúlhatnak, el vész testeknek ereje; mivel hogy mind inkább inkább romlik a' vérek, 's el döglenek. Némelleyek, mindjárt az első napokban is el vesznek a' betegek közzül; de ezekben már régen lappangott a' nyavalya, ha nem látzatott is külsőképpen. A' borjas tehenéknél veszedelmesebb ez a' betegség, valamint minden erőtlenebb, és gyengébb marhánál is. Nem tsuda erre nézve, hogy a' gyenge borjú is el vész az annya' hasában, avagy a' melly az egészségtelen tejet szopta.

Olly

Olly ragadó ez a' betegség a' marháknál, mint az embereknel a' vér-has. A' ragadás, a' párázatok' ki gőzölgések, nyálok, avagy ganéjok által történik meg. Ekképpen azok is kaphatnak fosást, rágást, vérhast, a' mellyekben talám nem is hibázik a' gyomor.

Hogy tehát leg alább azokat, a' mellyekben meg rögzött hiba nintsen, az az, a' mellyekben a' természetnek segítségével fel olvasztódhatik, 's ki hajtathatik a' sár, meg tarthassuk, és az egészségeket meg őrizhessük: ez javasoltatott.

Hogy minden Gazda szorgalmas legyen abban, hogy a' melly marhát kedvetlennek, és a' kérődzéstől meg szünttnek lát, mindjárt válassza el az egéllégesektől, és ki ne eressze a' mezőre.

Az egélléges marháknak is (mivel a' mint mondatott, még lehet, hogy ő benne is dugaszban fekszik a' nyavalya) mihelyt haza jönnek a' legelőről, nyalni való só, és friss hideg víz bőven adassék.

A' Tsordásnak, vagy Gulyásnak is kötelessége legyen, a' bádjadt, és kérödzeni meg-szüntt marhát a' mezőn is el választani a' többtől, és Gazdájához hajtatni. Illyen vészély' idejében, a' gulya-legelőjén só-köveknek kell heverni. A' marhát, az itató váluba hánytt sóval, a' nyalásra szoktatni: — Leg inkább vigyázzon a' marha pásztor, hogy fel zavartt vizből (ha mindjárt folyó viz is az) vagy posványosból ne igyanak a' marhák. Mert meg üli a' sár a' gyomrot, és téztássá teszi benn az eledelt.

Az el választott betegeket, tágas, és tiszta helyre kell ereszteni. Jó füvet eleikbe adni, a' vagy sós korpából tsináltt moslékot. Italokra legyen: meg forrázott széna viz, melly hasonlóképpen meg legyen sózva. Ez, azoknak orvossága, a' mellyek még magok elznek, ifznak. —

A'

A' mellyek pedig nem esznek , azoknak sós lisztes moslékot kell háromszor napjában torkokba önteni, egy egy meßzelnyire valót. Némelylek ugyan örömeft ennének, de fáj, 's dagadt a' szálok és nyelvek. Ezeknek szálokat, nyelveket kétfzer napjában meg kell mosni, 's dörgölni, korpából, mézből, etzetből, sóból sűrűn tsináltt keverttel. — A' nyálas szemeket, orr-lyukakat vizes ruhával kell mosogatni.

Mindenek előtt, a' *hunyor-gyökér* dugás, vagy a' tallér forma tüzes vassal való égetés el ne mulasztasson minden erőtlenebb marhánál. Ha daganatot húzott: azt fel kell mettzeni, 's meleg vízzel kell napjában gyakran mosogatni a' sebet.

Az olyan marháknak, a' mellyek fosnak, és görnyedezésekkel nagy fájdalmokat mutattyák, négyfzer napjában, egy egy ittzenyire való kliftért kell fetskendezni, lágy melegen az alfelekbe. A' kliftér, *fehér-mályvának* főtt vizéből, 's lisztes korpából legyen. A' kliftérozás után, bé kell fogni egy tsomó ruhával a' marha' alfelét, 's szükséges valami egy fertályig bé fogva tartani; másképp, ki fossa a' marha a' kliftért, 's nem lehet hafzna. Ez a' kliftérozás, leg többet hafznál a' fájdalom ellen, melly kíváltképpen erőtléníti a' marhát.

Ha nagyon bűdöflet, vagy véreset fosik a' marha: akkor a' kliftér közzé egy marok tölgyfa-héj port, és egy pohár bort kell önteni. — Ezek nem engedik, hogy belé essék a' fene a' bélekbe.

A' beteg marhával való egész bánás, az orvosság bé-adás, a' kliftérozás, hunyor-gyökér dugás, a' vassal való sütés, gyakor izben meg mutattatott a' Doktor Úr által közönségeffen. “

Lengyel

Lengyel Ország.

A' leg újabb *Varsói* Tudósítások szerint, mind meg esküdtek vólt már az Ország Gyűlése' Tagjai az új Konstituczióra, 8 Személlyeken kívül. — A' Tartományok közzül is repeső indulattal reá állottak arra némelleyek; de vagynak ugyan csak olyanok is, mellyek nem nyugofznak meg rajta. Az ilyenekben, derekas rendelkezések tétettek, a' zenebonának el-távoztatása végett.

A' Király, Rend-Tzimerekkel akarta meg-tisztelni azon 30 Személlyeket, a' kik főbb eszközöi vóltanak a' Revolutciónak; de ezek, jó Királyoknak kegyes ajánlását el nem fogadták, mivelhogy, tulajdon nemes vallástételek szerint, tsupán a' hazai szeretet vólt minden iparkodásaikban vezérek, a' mellynek semmi külső bélyegre nintsen szüksége. — *Ezek a' nemes Lelkek, még használni sem akartak Hazájoknak* — jutalomért nem hogy ártani.

Májusnak 8-dikán botsáttattak vólt leg először a' Polgári Rendből valók, kéz-tsókolásra a' Királynál.

Nagy - Britannia.

Hull Városából, az a' véletlen hír érkezett Májusnak elein *Londonba*, hogy *Hunter* hajós Kapitány Máj. 3-dikán érkezett, más hét *Anglus* hajókkal együtt a' fenn nevezett Városhoz *Rigából*; honnan Apr. 22-dikén indúlt, 's azt beszéli, hogy, el-jövelele előtt való nap, értésére esett nékie, hogy az *Orosz* Tsáfzárné, olybá veszi azon hir-adást, mellyet a' *Nagy-Britániai* Király közöltetett a' két Parlamentomokkal, az *Orosz Birodalom* ellen kezdett hadi készülétek éránt, mintha valósággal hadat izent vólna nékie; azért is el végezte ő Ts. Felsege magában, hogy minden

den *Británniai* hajókat le tartóztattasson a' maga ki kötő helyeiben. Tartván annakokáért tőle a' *Rigában* meg telepedett *Anglus* Kereskedők, ne hogy ott szorúlyanak hajóik, az oda való ki kötő helyben: leg ottan el indították azokat, ámbár még tsak feliből 's harmadából voltak meg rakva. — Ez a' hir, új panaszokra szolgálta- tott alkalmatosságot a' Kereskedőknek, kik is nem szünnék meg, az *Oroszok* ellen kezdendő hadat minden módon ellenzeni. — A' Felső Par- lamentom eleibe is eggy új feltételt terjesztett, a' hadi készülétek ellen Máj. 9-dikén Lord *Fitzvilliam*, melly ismét nagy vetélkedéseket okozott. Fel fog ez a' tárgy (a' mint írják) mentől előbb kerülni bizonyossan az Alsó Parlamentomban is: mivelhogy a' Minisztérium, igen nagyon rajta van újjolag a' hadi készülék-tételen.

Leeds Hertzeget, Lord *Greenville* váltotta fel hivatalában. Az említett Lord eddig is Státus Titoknok volt, hanem rend szerént az Országnak belső dolgait forgatta. Bizattatott azonban külső dolgok' folytatása is titkon reá 1789-ben, a' mint a' *Londoni* közönséges Levelek bizonyítják, 's ugyan ezek, ötet állítják azon nevezetes hármaz Frigy' Fundálójának, melly vagyon *Nagy-Bri- tannia*, *Prusszia*, és *Hollándia* között. — Már ezentúl egyenesen a' külső dolgokra fog Lord *Greenville* ügyelni, a' fenn nevezett Hertzeg helyett. Májusnak elsőjén vette kezéhez a' szokott petsétet, 's 5-diken udvarlására mentek minden külső Miniszterek. Még Májusnak 6-dikán, nem volt az ő előbbeni helyébe senki is rendelve: állott tehát még akkor a' Minisleri Tanács tsupán 5 Tagokból, kik im' e' következők: Gróf *Chatham*, az Admirálisságnak első Biztosa; ennek Ötse *Pitt*, első Minisler; Lord *Greenville* Státus- Titoknok; Lord *Tarlov*, Nagy Kantzellárius; 's Marki *Stafford*, az úgy nevezetett titkos Petsét-
Tar.

Tartó. Ezek, Gyűlést tartottak vólt Máj. 3-dikán, mellyben, a' külső Udvaroktól érkezett tudósítá-sokat fontolgatták.

Az *Yorki* Hertzeg (eggyik *Nagy-Britanniai* Kir. Hertzeg) Májusnak elsőjén indúlt el *Berlinbe*, hová, katonai gyakorlás szemlélésre hivattatott vólt a' *Prussziai* Királytól.

Frantzia Ország.

A' Polgári Hitet le nem tett Papokra nézve, azt végezte Májusn. 7-dikén a' Nemzet Gyűlése: hogy bátran szolgáltatathatnak azok misét mind magános házi Kápolnáknban, mind pedig, az ő hozzájuk ragaszkodó Gyülekezetek által meg-vett Templomokban; hanem ha a' Konstitutzio, 's különösen a' Papi Rendnek polgári el-intézése ellen fognának Beszédeket tartani: tehát azon esetre, mindjárt bé zárattassanak a' Templomok, a' predikáló Személyekkel pedig úgy kell bánni, mint köz tsendességnak háborítóival. Ezen említett végzésnek eszközzésére, fontos Beszédet tartott, az új polgári alkotványra ügyelő Deputatzio' nevében a' hajdani *Autuni* Püspök, mellyben is a' többek között így szóllott: „*Nem kell többé Türelemről (Tolerantia) emlékezni; ez a' ki-fejezés, igazságtalanságot 's meg-bántást foglal magában: minekutánna egyszer a' Törvények minden Vallásoknak gyakorlását szabaddá 's bátorságossá tettek; 's a' lelki esméreten való minden erőszakoskodást meg tiltottak. Ha meg kell engedni, akármelty valláson lévőeknek, hogy az olyan Templomokat használhassák, mellyek a' Státus' költségén tartató közönséges (Catholicus) isteni szolgálatra nézve nem ítéltettek szükségeseeknek: hogy lehetne ezt Katholikusoktól meg tagadni tsupán azért, hogy azok előre be szitt hibás vélekedések, vagy valamelty indúlatok miá által nem láthatják az új papi el-intézéseknok helyes és jó vóltokat?*

Nem

Nem igaz Türelem volna az: meg szenvedni valamelly Hitet, 's annak gyakorlását meg nem akarni engedni; az igaz, és a' Nemzet Gyűlése által a' maga eredeti tisztaságába vissza helykerített Vallás nem tarthat semmi vetélkedő társtól; az üldözés még inkább gerjeszti az ellenkezésnek tüzet, — Haszontalan, így folytatta továbbá szavait a' Püspök, a' hittől való szakadtságnak (Schisma) hánytorgatása: nem hittől szakadt eggy olyan Nemzet, a' melly jelenti, hogy ő nem akar hittől szakadt lenni. Ha a' Pápa, rossz tanácsadók után halgatván, 's a' maga indulataitól el ragadtatván, átkot mond a' Frantzia Konstitutióra, 's annak Szerzőire: nyújtató feleletet találhatunk erre, a' Pápai Hibáknak Historiájában; de Frantzia Országot nem fogják a' Pápának semmi átkai, 's fenyegetései érdeklenni, úgymint a' melly nyilvánvalóvá tette a' maga végzéseit által, 's tselekedettel is meg bizonyítja, hogy el nem akar hajlani a' Pápától; mindazáltal, hogy e' részben se essék semmi erőszak-tétel a' közönséges vélekedésen, hagyni kell minden háborgatás nélkül mondani, a' kiknek kedvek tartja: hogy mi Schismaticusok (hittől szakadtak) vagyunk " 's a' t.

A' Párisi Reformátusok, a' Louvre nevezetű Kir. lakó helyhez tartozott Sz. Lajos Temploma felét szerzették meg magoknak, 's Májusnak első napján tartottak benne először isteni tiszteletet.

A' Voltér' hóltt testének, nem engedtetett vólt temető hely Páris Városában: minekokáért a' Seillieresi Apáturság' Klastromába vitetett; most, mivel az említett Klastrom el adattatik: vissza kívánta Páris Városa Voltér' tetemeit, de a' Romilliesiek (kiknek vidékén fekszik az említett Apáturság) sem akarnának meg válni olly nagy Embernek tetemeitől; azért is a' Nemzet Gyűlése eleibe

eleibe vitték a' dolgot, melly ennek el-igazítását az új polgári alkotványra ügyelő Deputátzióra bízta.

* * * * *

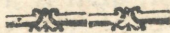
Egy, *Bétsben* lakozó jó szivü Magyar Hazafi, 100 nyomtatványokat vesz azon szép és hasznos Munkájából Tisz. *Perlaki* Úrnak, mellyről R r árkusunkban emlékeztünk vólt; s el fogja azokat ingyen osztatni a' szegényebb sorsú Tanítónak: hadd vehessenek azokból épületet, mellynek foganatja annakutánna Tanítvánnyaikra is ki terjedhessen. — *Tsak a' nevelés' mesterségét értő Tanítók, formálhatnak Embereket.* — Midőn mind a' magános, és közönséges Nevelők, mind az Egyházi Tanítók is átallyában olly *érdemes Hazafiak lesznek Nemzetünkben*, kik a' Nevelésről való Tudományt, maga egész erejében, és valóságában fogják érteni — mellyhez kétszég kívül hallás, olvasás, és tapasztalás kívántatik — tsak akkor reménylhet közönségeffen a' két Magyar Haza, minden tekintetben jó Fiakat magának. — Ezt, nekünk tsak óhajtani; de Hazánk' Oszlop-Embereknek eszközleni is lehet — kötelességekben is áll.

J o b b í t á s.

A' 617-dik lapon, a' Hétfőn helyett, kell olvasni: Kedden.

Küldünk, következő tzimü rajzolatot: *Illy formán is mennek bé, a' Korona őrző Vitézek Budára 1790.* A' mint maga a' tzim is mutatja, tavalyra készült vólt ez a' rajzolat; de akkor el nem küldődhetett.

Költ *Bétsben*, Máj. 27-dik napján 1791.

Igy jelennek meg a Fászló-allyak Budán a Magyar Korona őrzésére 1790

Jlly Formán is mennek be a' Korona őrző Vitézek Budára. 1790.